

III. Osobitosti a podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

V zmysle platnej legislatívy je žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami žiak, ktorý má zariadením výchovného poradenstva a prevencie diagnostikované špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby.

Špeciálnou výchovno-vzdelávacou potrebou je požiadavka na úpravu podmienok (obsahu, foriem, metód, prostredia a prístupov) vo výchove a vzdelávaní pre žiaka. Špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vyplývajú zo zdravotného znevýhodnenia alebo nadania alebo vývinu žiaka v sociálne znevýhodňujúcom prostredí, ktorých zohľadnenie mu zabezpečí rovnocenný prístup k vzdelávaniu, primeraný rozvoj schopností, osobnosti, ako aj dosiahnutie primeraného stupňa vzdelania a primeraného začlenenia do spoločnosti.

Žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je:

a) žiak so zdravotným znevýhodnením

- žiak so zdravotným postihnutím (s mentálnym postihnutím, so sluchovým postihnutím, so zrakovým postihnutím, s telesným postihnutím, s narušenou komunikačnou schopnosťou, s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami, s viacnásobným postihnutím),
- žiak chorý alebo zdravotne oslabený, žiak s vývinovými poruchami (poruchou aktivity a pozornosti, s vývinovou poruchou učenia, žiak s poruchou správania),

b) žiak so sociálne znevýhodneného prostredia,

c) žiak s nadaním.

Na efektívne vzdelávanie a saturáciu potrieb žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami je potrebné zabezpečiť:

- včasnú špeciálnopedagogickú, psychologickú, medicínsku diagnostiku, vzdelávanie podľa individuálneho vzdelávacieho programu, individuálnu a skupinovú prácu, používanie špeciálnych metód a foriem vyučovania, úpravu vzdelávacieho obsahu, zaradenie špecifických vyučovacích predmetov, špecifický postup v hodnotení vzdelávacích výsledkov, aplikáciu alternatívnych foriem komunikácie, úzku spoluprácu s rodičmi a ďalšie, v závislosti od individuálnej potreby konkrétneho žiaka, vyplývajúcej z odbornej diagnostiky,
- materiálne vybavenie, ktoré zahŕňajú špeciálne učebnice, špeciálne vyučovacie pomôcky, kompenzačné pomôcky, prístroje, úpravu prostredia (napr. bezbariérový prístup),
- odborný servis špeciálneho pedagóga, logopéda, liečebného pedagóga, asistenta učiteľa, školského psychológa, ďalej nižší počet žiakov v triede, v prípade individuálnej integrácie zníženie maximálneho počtu žiakov v triede, odborná príprava učiteľov,
- finančné zdroje na zabezpečenie špeciálnych materiálnych, odborných a personálnych podmienok.

1. Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným postihnutím

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa uskutočňuje:

a) v špeciálnych školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením,

b) v ostatných školách:

- v špeciálnych triedach, ktoré sa zriaďujú spravidla pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia, časť výchovno-vzdelávacieho procesu sa môže uskutočňovať v triede spoločne s ostatnými žiakmi triedy, niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,
- v triedach alebo výchovných skupinách spolu s ostatnými žiakmi školy, ak je to potrebné, podľa individuálneho vzdelávacieho programu.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom so zdravotným znevýhodnením špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a saturovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- zaradiť do školských vzdelávacích programov škôl, v ktorých sa vzdelávajú žiaci so zdravotným znevýhodnením špecifické predmety, ktorými možno žiakovi, vzdelávanému formou školskej integrácie, nahradiť voliteľné predmety, alebo iné vyučovacie predmety, podľa odporúčania školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie,
- podľa druhu zdravotného znevýhodnenia a individuálnej potreby uplatňovať alternatívne formy komunikácie,
- umožniť rozdelenie triedy na 2 skupiny v prípade integrácie žiakov s poruchami správania,
- dať možnosť učiteľovi flexibilne prispôbiť rozsah a štruktúru vyučovacej hodiny zohľadňujúc momentálny psychický stav, správanie a potreby žiakov, ktoré sú dôsledkom ich zdravotného znevýhodnenia,
- vypracovať individuálny vzdelávací program v prípade, že žiak nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušného vzdelávacieho programu v špeciálnej škole alebo špeciálnej triede.

U nás platia základné podmienky vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením v bežných triedach (integrované vzdelávanie):

- zabezpečiť personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky zodpovedajúce individuálnym potrebám žiaka so zdravotným znevýhodnením a tiež systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie,
- vypracovať individuálny vzdelávací program pre integrovaného žiaka, za ktorý zodpovedá triedny učiteľ v spolupráci s vyučujúcim daného predmetu a školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Kompletný obsah a špecifiká vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením sa nachádzajú v nasledovných vzdelávacích programoch:

- Vzdelávací program pre žiakov so sluchovým postihnutím,
- Vzdelávací program pre žiakov so zrakovým postihnutím,

- Vzdelávací program pre žiakov s telesným postihnutím,
- Vzdelávací program pre žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou,
- Vzdelávací program pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami,
- Vzdelávací program pre žiakov chorých a zdravotne oslabených,
- Vzdelávací program pre žiakov hluchoslepých,
- Vzdelávací program pre žiakov s vývinovými poruchami učenia,
- Vzdelávací program pre žiakov s poruchami aktivity a pozornosti,
- Vzdelávací program pre žiakov s viacnásobným postihnutím,
- Vzdelávací program pre žiakov s poruchami správania,
- Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím.

Ďalej:

- žiaci sú zaradení do bežných tried,
- škola realizovala priestorové úpravy, máme bezbariérový prístup a bezbariérové hygienické zariadenie,
- škola spolupracuje s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Holíči a so Súkromným detským integračným centrom v Skalici,
- škola spolupracuje s rodičmi začlenených žiakov,
- každý začlenený žiak má vypracovaný Individuálny výchovno-vzdelávací program,
- Individuálny výchovno-vzdelávací program je vypracovávaný v spolupráci Súkromné detské integračné centrum Skalica, Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva Holíč, klinický psychológ, odborný lekár, riaditeľka školy, triedny učiteľ, rodič,

- hodnotenie vzdelávacích výsledkov začlenených žiakov prebieha podľa Metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov s vývinovými poruchami učenia v základných školách,
- žiaci individuálne začlenení majú zabezpečený individuálny prístup učiteľa.

2. Výchova a vzdelávanie žiakov so sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie definujeme ako „prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne (jazykové, kultúrne) podmienky neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre kognitívny rozvoj dieťaťa a nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a osobnostný rozvoj.“

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so SZP je znížiť alebo odstrániť potenciálne hendikepy, ktoré vyplývajú z tohto znevýhodnenia tak, aby sa vytvorili podmienky pre efektívne vzdelávanie a zabezpečil sa ich rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelaniu. V našej škole kompenzácia prebieha nasledovnými aktivitami:

- prispôsobenie metód a postupov pri vzdelávaní tak, aby sa eliminovali a kompenzovali obmedzenia žiaka spôsobené znevýhodneným prostredím,
- využívanie individuálneho prístupu,
- včasné riešenie vzdelávacích problémov, využívanie pomoci asistenta učiteľa,
- motivovanie a vytváranie podmienok pre žiakov a ich rodičov pre pravidelnú dochádzku na vyučovanie,
- príprava aktivít, v ktorých môžu žiaci prejavíť a uplatniť svoje schopnosti.

Vzdelávanie žiakov so SZP sa uskutočňuje v bežných triedach.

- dotácie na stravu,
- dotácie na učebné pomôcky,

- konzultačné hodiny a doučovacie aktivity v rámci nich,
- žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia sú v bežných triedach spolu s ostatnými žiakmi,
- v školskom vzdelávacom programe je implementovaná multikultúrna výchova,
- spolupráca s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie Holíč,
- spolupráca s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Holíč.

3. Výchova a vzdelávanie žiakov s nadaním

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov s nadaním je dosiahnuť optimálny rozvoj ich nadania a pripraviť ich na tvorivé využitie tohto nadania v prospech spoločnosti. Okrem rozvoja výkonových charakteristík nadania je potrebné venovať rovnakú pozornosť aj osobnostnému rozvoju nadaných žiakov, najmä v oblasti emocionality a sociálnych vzťahov.

- v škole momentálne nevidujeme žiadneho individuálne začleneného žiaka s nadaním,
- škola sa zapája do rôznych intelektových, umeleckých a športových súťaží,
- široká škála záujmových krúžkov pre nadaných žiakov,
- vysoká úspešnosť prijatia na stredné školy,
- účasť a úspešnosť v riešení olympiád, postupových súťaží, športových, talentových a iných súťaží.